

**Міністерство освіти і науки
Херсонський державний університет
Педагогічний факультет**

Кафедра філології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

Інна Нагрибельна

“__27__”__січня__2020__року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.2.10 Сучасний український правопис

Спеціальність_ 013 Початкова освіта
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Ступінь вищої освіти бакалавр
Форма навчання денна

2019 –2020 навчальний рік

Робоча програма з курсу «Сучасний український правопис» розроблена для студентів спеціальності 013 «Початкова освіта» денної форми навчання

Розробник - старший викладач Віра Перепьолка

Робочу програмау схвалено на засіданні кафедри
Протокол від_27_січня_2019 року №6

Завідувач кафедри

Інна Нагрибельна

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –1,5	Галузь 01/ Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 1,5	Спеціальність 013 Початкова освіта	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1,5		3-й	-й
Загальна кількість 45 год.		Семестр	
		6-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4год. самостійної роботи студента –1,6 год.	Ступінь вищої освіти бакалавр	Лекції	
		14 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	год.
		Лабораторні	
		- год.	год.
		Самостійна робота	
21 год.	год.		
		Вид контролю: екзамен	

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання– 1,1

Мета та завдання навчальної дисципліни

Предмет курсу – орфографічна та пунктуаційна системи української літературної мови.

Міждисциплінарні зв'язки. Успішне володіння знаннями, уміннями і навичками з курсу «Сучасний український правопис» ґрунтується на знаннях із суміжних дисциплін: «Сучасна українська мова з практикумом», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Основи мовленнєвої діяльності».

Метою курсу є підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності студентів, практичне засвоєння орфографічних та пунктуаційних норм.

Основні завдання дисципліни «Сучасний український правопис»:

теоретичні: усвідомити теоретичні положення орфографії та пунктуації у взаємозв'язку з фонетичною будовою слова, словотвором, морфологією; розкрити тенденції розвитку орфографії і пунктуації, сформулювати розуміння орфограми як специфічно орфографічного явища, засвоїти методи і прийоми навчання пунктуації;

практичні: оволодіти правописними вміннями, які ґрунтуються на розв'язанні орфографічних завдань: розуміння орфограми як специфічного правописного явища, знання основних принципів правопису, свідомого ставлення студентів до звукової форми слова, що потребує виконання різноманітних вправ на спостереження й аналіз правопису слів, зіставлення з нормативним написанням літературної мови, виконання аналітичних вправ для запобігання правописних відхилень, виконання орфографічного та пунктуаційного розборів, утворення граматичних форм, творчих вправ, що передбачають складання зв'язних текстів, вправи-редагування, вправи переклади, диктанти, списування.

У процесі навчання у майбутнього вчителя початкової школи формуються такі **компетентності:**

Загальні компетентності:

- здатність виявляти національну й особистісну гідність, громадянську свідомість та активність, дбати про розвиток і функціонування громадянського суспільства; мати і обстоювати власну громадянську позицію;

- здатність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність. Здійснювати професійну діяльність за принципами толерантності, вирішувати конфліктні ситуації і надавати підтримку у проблемних і кризових ситуаціях;

- здатність оволодівати сучасними знаннями. Мати потребу вдосконалювати і розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень; самостійно набувати і використовувати нові знання і уміння;

- здатність працювати в команді, ставити актуальні завдання, спрямовувати свої зусилля на досягнення цілей, вмотивовувати всіх суб'єктів соціальної взаємодії на їх розв'язання; будувати свою діяльність відповідно до моральних, духовних, етичних і правових норм, працюючи в команді.

Фахові компетентності спеціальності:

дослідницька – здатність використовувати форми, методи, технології та враховувати принципи науково-педагогічних досліджень, виявляти тенденції розвитку подій та прогнозувати розвиток педагогічних процесів у системі початкової освіти та підвищення професійної майстерності викладача, вчителя.

проектувальна – здатність і готовність проектувати та застосовувати сучасні педагогічні технології забезпечення оптимальних умов пізнавальної діяльності студентів ВНЗ, аналізувати та оцінювати різноманітні психолого-педагогічні, методичні фактори, передбачати можливі наслідки їх застосування;

предметна – здатність і готовність застосовувати сучасні методи, технології, прийоми, засоби навчання і виховання у сфері початкової

освіти, опираючись на знання з психолого-педагогічних дисциплін, предметних методик;

культурологічна – здатність і готовність вдосконалювати і розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, домагатися морального і фізичного вдосконалення своєї особистості, володіння культурою спілкування державною мовою;

Власне мовні компетентності

- знання базових мовознавчих понять, основних відомостей з різних розділів мовознавства;

- розуміння зображувально - виражальних можливостей української мови;

- базові лексичні, граматичні, стилістичні, орфоепічні, правописні вміння;

Мовленнєві компетентності

- здатність до мовленнєвої творчості;

- здатність до мовленнєво-мислительної діяльності;

- уміння аудіювання, читання, говоріння, письма;

- уміння використовувати засоби української мови залежно від стилю мови;

- здатність до контролю та самоконтролю результатів мовленнєвої діяльності.

Комунікативні компетентності

- уміння розмежовувати різні підсистеми української мови;

- здатність орієнтуватися в ситуації спілкування, комунікативно виправдано добирати вербальні та невербальні засоби для оформлення думок у різних сферах спілкування;

- уміння встановлювати і підтримувати контакт із співрозмовником, змінювати стратегію, мовленнєву поведінку залежно від комунікативної ситуації.

Програмні результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

- уміти оперувати правилами орфографії та пунктуації сучасної української літературної мови;
- дотримуватися орфографічних та пунктуаційних норм;
- грамотно формулювати правила написання слів та вживання пунктуаційних знаків;
- визначати орфограми та пунктограми у тексті;
- грамотно писати, демонструючи високу культуру писемного мовлення;
- створювати різні творчі завдання;
- виконувати повний орфографічний аналіз слів;
- писати різні диктанти з наступним виправленням, обліком і аналізом помилок;
- володіти усною і писемною формами літературного мовлення;
- користуватися різними типами словників та спеціальною довідковою літературою;
- наводити приклади з високохудожніх творів класичної та сучасної літератури й різностильових текстів;
- користуватися мовними засобами у комунікативних ситуаціях.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 4

Орфографічне та пунктуаційне письмо

Орфографія як розділ мовознавчої науки. Орфограма, типи орфограм. Орфографічне правило. Принципи орфографії. Пунктуація, принципи пунктуації. Правопис ненаголошених **е,и** в префіксах, коренях та суфіксах. Тире у простому двоскладному реченні.

Правопис слів іншомовного походження. Правопис букв **и,і; е(є); ї** у слова іншомовного походження, подвоєння приголосних у власних та загальних назва. Вживання апостроф **а та ь** у словах іншомовного походження. Засоби вираження однорідних членів речення. Розділові знаки у реченнях з однорідними членами речення. Однорідні та неоднорідні означення.

Подвоєння як морфологічне явище та подовження як фонетичне явище. Спрощення в групах приголосних. Вживання великої букви на синтаксичній та семантичній основі. Розділові знаки у реченнях з однорідними членами речення.

Правопис букв **а(я), у(ю)** в закінченнях іменників чоловічого роду 2 відміни. Правопис букв **о,е** у відмінкових закінченнях іменників 1,2 відміни. Умови відокремлення другорядних членів речення. Відокремлення узгоджених та неузгоджених означень, прикладок.

Правопис прикметникових суфіксів. Правопис букв **и,і** у відмінкових закінченнях прикметників. Умови відокремлення другорядних членів речення. Розділові знаки при відокремлених другорядних членів речення(додатки,обставини; уточнювальні члени речення).

Правопис прислівників разом. Правопис прислівників через дефіс. Правопис прислівників окремо. Правопис букв **н, nn** у прислівниках. Розділові знаки при відокремленні додаток та обставин. Розділові знаки при відокремленні уточнювальних членів речення.

Правопис складних іменників. Правопис складних прикметників.
Правопис дієслівних форм: правопис букв **е,и** в особових закінченнях дієслів;
правопис букви **е** у суфіксі пасивних дієприкметників(**ен**);
правопис букви **н** у суфіксах пасивних дієприкметників(**ен; н**); правопис
букви **і** у дієприкметникових суфіксах –**учі(ючі), ачі(ячі)**; правопис букви **и**
у дієприслівникових суфіксах **учи(ячи), ачи(ячи)**. Розділові знаки у
складносурядному реченні. Розділові знаки у складнопідрядному реченні.
Розділові знаки у безсполучниковому реченні.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	ус ьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	л а б	інд	с.р .		л	п	ла б	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 4. Графіка, орфографія і пунктуація – основні підсистеми українського правопису.												
Тема 1. Вступ. Українська мова- національна мова українського народу.Поняття літературної мови. Орфографія. Принципи орфографії. Пунктуація, її принципи. Тире у простому двоскладному реченні.	4	2	2	0	0	0						
Тема 2.Правопис букв, що позначають подвоєння та спрощення приголосних.	2	0	0	0	0	2						
Тема 3. Правопис слів іншомовного походження. Розділові знаки у реченнях з однорідними членами речення.	4	2	0	0	0	2						
Тема 4.Правопис іменників. Пунктуація при відокремлених означеннях.	6	2	2	0	0	2						

Тема 5. Вживання великої літери на синтаксичній та семантичній основі.	2	0	0	0	0	2						
Тема 6. Правопис прикметників. Розділові знаки у реченнях з відокремленими додатками та обставинами; уточнюючими членами речення.	4	2	2	0	0	0						
Тема 7. Правопис прислівників. Розділові знаки в реченнях зі вставними та вставленими конструкціями.	6	2	2	0	0	2						
Тема 8. Правопис складних слів. Пунктуація у складносурядному та складнопідрядному реченнях	4	2	0	0	0	2						
Тема 9. Особливості правопису дієслівних форм. Пунктуація у безсполучниковом у реченні.	6	2	2	0	0	2						
Тема 10. Правопис службових частин мови. Розділові знаки при прямиї мові.	3	0	0	0	0	3						

Тема 11. Орфографічний аналіз тексту.	4	0	0	0	0	4						
Разом за змістовим модулем 4	45	14	10	0	0	21						
Усього годин	45	14	10	0	0	21						

Змістовий модуль №4

Орфографічні та пунктуаційні навички грамотного письма

Лекційний модуль

1. Поняття літературної мови. Мовні норми. Орфографія як розділ мовознавства. Принципи правопису. Орфографічний аналіз слів.
2. Правопис слів іншомовного походження. Пунктуація. Принципи пунктуації. Тире у простому двоскладному реченні. Розділові знаки при однорідних членах речення. Однорідні та неоднорідні означення.
3. Правопис іменників. Розділові знаки при відокремлених членах речення (відокремлення узгоджених та неузгоджених означень, прикладок).
4. Правопис прикметників. Пунктуація при відокремлених членах речення (відокремлення додаток, обставин; уточнюючих членів речення).
5. Правопис прислівників. Пунктуація при вставних та вставлених конструкціях.
6. Правопис складних слів. Пунктуація у складносурядному та складнопідрядному реченні.
7. Особливості правопису дієслівних форм. Пунктуація у безсполучниковому реченні.

Практичний модуль

1. Орфографія як розділ мовознавства. Орфограма, типи орфограм. Пунктуаційні норми. Правопис ненаголошених **е,и** у префіксах, корені та суфіксах. Тире у простому двоскладному реченні.
2. Правопис іменників. Пунктуація при однорідних членах речення.
3. Правопис прикметників. Пунктуація при відокремлених членах речення (відокремлення узгоджених та неузгоджених означень; прикладок).
4. Правопис прислівників. Пунктуація при відокремлених членах речення (відокремлення додаток, обставин). Пунктуація при уточнюючих членах речення. Пунктуація при вставних та вставлених конструкціях.
5. Правопис складних слів. Правопис дієслівних форм. Пунктуація у складному реченні.

Модуль самостійної роботи

1. Правопис букв, що позначають подвоєння та спрощення приголосних.
2. Вживання великої літери на синтаксичній та семантичній основі.
3. Правопис службових частин мови.
4. Орфографічний аналіз тексту.

Підсумкова тека

Методи навчання

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця учителя початкових класів з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. Це, наприклад, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, метод проблемного викладу матеріалу), робота з художнім текстом, метод бесіди, комп'ютерна підтримка навчального процесу.

Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається фронтальному опитуванню, написанню контрольних та самостійних робіт, виконанню тестів.

Критерії оцінювання роботи студентів на практичних заняттях

За шкалою ECST	Рівень навчальних досягнень студента	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
А	Високий (90 – 100 б.)	Відповідь або виконання завдання характеризується правильністю та повнотою без допомоги викладача. Студент володіє узагальненими знаннями, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє застосовувати вивчений матеріал для внесення власних аргументованих суджень у практичній діяльності. Студент має системні, дієві здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказу своєї думки. Студент здатен досягати визначеної мети навчального процесу за допомогою різних методів і методичних прийомів.
В	Високий (82 – 89 б.)	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, зокрема, застосовує його на практиці; вміє аналізувати і систематизувати інформацію. Використовує загальновідомі доводи у власній аргументації, здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу; виконує дослідницькі завдання, але потребує консультації викладача. Викладення матеріалу з теми є чітким, логічним з наведенням прикладів із власних спостережень, використанням знань із суміжних дисциплін. Відповідь або виконання завдання характеризується повнотою з незначними огріхами без надання допомоги з боку викладача.
С	Достатній (74 – 81 б.)	Відповідь або виконання завдання характеризується недостатньою повнотою, але правильністю без надання допомоги викладача. Студент володіє обсягом знань та умінь, які є необхідними для розкриття теми, користується термінологією, однак, під час розкриття теоретичних основ історії педагогіки, студент може припускатися окремих

		неточностей, які виправляє після надання консультативної допомоги викладача. Під час висвітлення питань щодо сучасних досягнень педагогічної науки та практики з деякими огріхами може обґрунтувати відповідь, здатен до практичного застосування знань з використанням консультативної допомоги викладача.
D	Середній (64 – 73 б.)	Відповідь або виконання завдання характеризується неповнотою і проводяться за допомогою консультації викладача. Значну частину матеріалу студент наводить на репродуктивному рівні, зазнає труднощів під час надання визначень ключовим поняттям теми, недосконало володіє сучасними досягненнями педагогічної науки. Під час відповіді спостерігається порушення логічності та точності. Для розкриття теоретичних питань, виконання завдань та демонстрації практичних умінь необхідна консультативна допомога з боку викладача.
E	Початковий (60 – 63 б.)	Відповідь або виконання завдання характеризується фрагментарністю і є можливими тільки за умови надання допомоги викладача. Студент частково володіє матеріалом з теми, не користується ключовими термінами. Викладення матеріалу відбувається на репродуктивному рівні зі значною кількістю огріхів та неточностей. Студент здатен досягати визначеної мети навчального процесу за допомогою різних методів і методичних прийомів, тільки під керівництвом викладача.
FX	Низький (35 – 59 б.)	Завдання виконано невчасно і є дублюванням відомих джерел інформації. Оформлення не відповідає вимогам, що висуваються до даного виду робіт. Студент не орієнтується у змісті представленого матеріалу.
X	Незадовільний	Завдання відзначається фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. Необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не

	(1- 34 б.)	ВИКОНАНО.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

За шкало ю ЕССТ	Рівень навчальних досягнень студента	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
А	Високий (90 – 100 б.)	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент системно володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією, у тому числі і за допомогою НІТ, має власну думку щодо викладеного матеріалу, здатен її аргументувати, робить висновки до виконання завдання підходить творчо.
В	Високий (82 – 89 б.)	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією.
С	Достатній (74 – 81 б.)	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент може доповісти основні положення проведеної роботи без глибинного аналізу, узагальнення матеріалу та підведення підсумків.
D	Середній (64 – 73 б.)	Завдання виконано вчасно, його зміст поверхнево або фрагментарно розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент не проводить аналізу джерел, з яких було отримано інформацію, не здатен узагальнити та систематизувати матеріал, зазнає труднощів під час презентації проведеного дослідження перед аудиторією.
Е	Початковий (60 – 63 б.)	Завдання виконано вчасно, його зміст є дублюванням відомих джерел інформації. Відсутня будь-яка аналітична обробка представленої інформації.

		Студент на репродуктивному рівні з помилками відтворює матеріал, не може презентувати його перед аудиторією.
FX	Низький (35 – 59 б.)	Завдання виконано невчасно і є дублюванням відомих джерел інформації. Оформлення не відповідає вимогам, що висуваються до даного виду робіт. Студент не орієнтується у змісті представленого матеріалу.
X	Незадовільний (1- 34 б.)	Завдання відзначається фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. Необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.

За шкалою ECST	За державною (національною) шкалою	Характеристики критеріїв оцінювання знань
	Зараховано	Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Навчальна діяльність позначена вміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.
FX	Незараховано з можливістю повторного складання заліку	Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.
F	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни	Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватися при розв'язанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

Критерії оцінювання знань студентів на заліку

За шкалою ECST	Рівень навчальних досягнень студента	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
А	Високий (90 – 100 б.)	Відповідь характеризується повнотою, глибокими, системними знаннями щодо закономірностей та принципів процесу навчання дисципліни у вищому навчальному закладі, змісту освіти; методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності з педагогічних дисциплін у вищому навчальному закладі. Під час викладення матеріалу студент використовує знання із суміжних дисциплін, володіє сучасними досягненнями навчання, має свідоме ставлення до самоосвіти та самовдосконалення.
В	Високий (82 – 89 б.)	Відповідь характеризується повнотою, глибокими, системними знаннями, вільним використанням прикладів сучасних досягнень методики навчання психолого-педагогічним наукам та розкриттям методичних засад різних форм та методів викладання психолого-педагогічних дисциплін. Викладення матеріалу відбувається на продуктивному рівні.
С	Достатній (74 – 81 б.)	Відповідь характеризується повнотою засвоєння теоретичного матеріалу. Знання студента є достатніми для розкриття питання, він вільно користується термінологією, може розкрити методичні засади викладання психолого-педагогічних дисциплін у початковій школі. Допущені огріхи та помилки виправляє самостійно.
D	Середній (64 – 73 б.)	Відповідь характеризується повнотою засвоєння теоретичного матеріалу. Студент відтворює основний матеріал за поданою викладачем схемою відповіді, засвоєні знання не може самостійно

		пов'язати із практичною діяльністю.
Е	Початковий (60 – 63 б.)	Відповідь характеризується фрагментарністю, неповнотою засвоєння теоретичного матеріалу. Викладення матеріалу відбувається з численними огріхами та порушенням логіки тільки на репродуктивному рівні.
FX	Низький (35 – 59 б.)	Завдання виконано невчасно і є дублюванням відомих джерел інформації. Оформлення не відповідає вимогам, що висуваються до даного виду робіт. Студент не орієнтується у змісті представленого матеріалу.
Х	Незадовільний (1- 34 б.)	Завдання відзначається фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. Необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.

Рекомендована література

Основна література

- 1.Бондар О. І. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексика. Лексикологія: Навчальний посібник. – К.: Академія, 2006. – 367с.
- 2.Омельчук С.А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: Навч. посібник. – К.: Грамота, 2009.- 224 с.
- 3.Орфографічний словник української мови / Уклад. С.І. Головащук, М.М. Пещак, В.М. Русанівський, О.О. Таранеко. – Вид. друге, випр.. і доп. – К.: Довіра, 1999. 989 с.
- 4.Укр. правопис /худож. оформлювач О.А. Гугалова – Харків і фоліо, 2019. – 348 с.
5. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В.В.Різуна. – К.: Либідь, 2003. – 272 с.
6. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посібник. – К.: Вища шк.,2006. – 326 с.,
7. Шкуратяна Н. Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: Навчальний посібник. – К., Вища шк., 2007. – 823с.
8. Ющук І .П. Практикум з правопису української мови. /І.П. Ющук. –К.: Рад. шк., 1989. – 288 с.

Додаткова література

- 1.Бурячок А.А. Орфографія // Українська мова: Енциклопедія. – К.: 2000.
- 2.Бурячок А.А. Про концепції нової (остаточної) редакції українського правопису // Мовознавство. – 1995.- №1.
- 3.Гузар О. Правописний стандарт української мови: історія та реалії // Вісник Львівського університету. Львів, 2004. Вип. 34. Ч. 3.
- 4.Шевелєва Л.А., Дудка О.О. Український правопис. Практикум: Навч. посібник / За ред. проф. А.О. Свашенко. 2-вид. , доп. – Х.: Парус, 2004. – 464с

Лекційний матеріал

Тема: №1 Поняття літературної мови. Мовні норми. Орфографія як розділ мовознавства. Пунктуація. Принципи пунктуації.

План

1. Літературна мова, норми її.
2. Орфографія. Орфограма, види її.
3. Орфографічне правило.
4. Принципи українського правопису.
5. Правопис ненаголошених **е,и** п префіксі, корені та суфіксі.
6. Пунктуація, принципи пунктуації.
7. Тире у простому двоскладному реченні.

Література

1. Бондар О.І. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексика. Лексикологія: Навчальний посібник. – К.: Академія, 2006. – 367с.
2. Омельчук С.А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: Навч. посібник. – К.: Грамота, 2009. 224 с.
3. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В.В.Різуна. – К.: Либідь, 2003. – 272 с.
4. Шевелєва Л.А., Дудка О.О. Український правопис. Практикум: Навч. посібник / За ред. проф. А.О.Свашенко. 2-вид. ,доп. – Х.: Парус, 2004. – 464 с.
5. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посібник. – К.: Вища шк.,2006. – 326 с.
6. Шкурятяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: Навчальний посібник. – К., Вища шк., 2007. – 823с.
7. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. /І.П. Ющук. –К.: Рад. шк., 1989. – 288 с.

Тема № 2. Правопис слів іншомовного походження. Пунктуація при однорідних членах речення.

План

1. Правопис букв **и,і; е(є); ї** у слова іншомовного походження.
2. Подвоєння приголосних у власних та загальних назвах.
3. Вживання апострофа та **ь** у словах іншомовного походження.
4. Засоби вираження однорідних членів речення.
5. Розділові знаки у реченнях з однорідними членами речення.
6. Однорідні та неоднорідні означення.

Література

1. Бондар О.І. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексика. Лексикологія: Навчальний посібник. – К.: Академія, 2006. – 367с.
2. Омельчук С.А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: Навч. посібник. – К.: Грамота, 2009.- 224 с.
3. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В.В.Різуна. – К.: Либідь, 2003. – 272 с.
4. Шевелєва Л.А., Дудка О.О. Український правопис. Практикум: Навч. посібник / За ред. проф. А.О.Свашенко. 2-вид. , доп. – Х.: Парус, 2004. – 464 с.
5. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посібник. – К.: Вища шк.,2006. – 326 с.
6. Шкурятяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: Навчальний посібник. – К., Вища шк., 2007. – 823с.
7. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. /І.П. Ющук. –К.:

Рад. шк., 1989. – 288 с.

Тема №3. Правопис іменників. Пунктуація при відокремлених членах речення.

План

1. Правопис букв **а(я), у(ю)** в закінченнях іменників чоловічого роду 2 відміни.
2. Правопис букв **о,е** у відмінкових закінченнях іменників 1,2 відміни.
3. Умови відокремлення другорядних членів речення.
4. Відокремлення узгоджених та неузгоджених означень, прикладок.

Література

1. Бондар О.І. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексика. Лексикологія: Навчальний посібник. – К.: Академія, 2006. – 367с.
2. Омельчук С.А. . Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: Навч. посібник. – К.: Грамота, 2009.- 224 с.
3. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В.В.Різуна. – К.: Либідь, 2003. – 272 с.
4. Шевелєва Л.А., Дудка О.О. Український правопис. Практикум: Навч. посібник / За ред. проф. А.О.Свашенко. 2-вид. , доп. – Х.: Парус, 2004. – 464 с.
5. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посібник. – К.: Вища шк.,2006. – 326 с.
6. Шкурятяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс. Навчальний посібник. – К., Вища шк., 2007. – 823с.
7. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. /І.П. Ющук. –К.: Рад. шк., 1989. – 288 с.

Тема № 4. Правопис прикметників. Пунктуація при відокремлених членах речення.

План

1. Правопис прикметникових суфіксів.
2. Правопис букв **и,і** у відмінкових закінченнях прикметників.
3. Умови відокремлення другорядних членів речення.
4. Розділові знаки при відокремлених другорядних членів речення(додатки,обставини; уточнювальні члени речення).

Література

- 1 . Бондар О. І. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексика. Лексикологія: Навчальний посібник. – К.: Академія., 2006. – 367с.
- 2.Омельчук А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: Навч. посібник. – К.: Грамота, 2009.- 224 с.

3. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В.В.Різуна. – К.: Либідь, 2003. – 272 с.
4. Шевелєва Л.А., Дудка О.О. Український правопис. Практикум: Навч. посібник / За ред. проф. А.О.Свашенко. 2-вид. , доп. – Х.: Парус, 2004. – 464 с.
5. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посібник. – К.: Вища шк.,2006. – 326 с.
6. Шкурятяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: Навчальний посібник. – К., Вища шк., 2007. – 823с.
7. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. /І.П. Ющук. –К.: Рад. шк., 1989. – 288 с.

Тема № 5. Правопис прислівників. Пунктуація при вставних та вставлених конструкціях,

План

1. Правопис прислівників разом.
2. Правопис прислівників через дефіс.
3. Правопис прислівників окремо.
4. Пунктуація при вставних і вставлених конструкціях.

Література

1. Бондар О. І. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексика. Лексикологія: Навчальний посібник. – К.: Академія, 2006. – 367с.
2. Омельчук С. А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: Навч. посібник. – К.: Грамота, 2009.- 224 с.
3. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В.В.Різуна. – К.: Либідь, 2003. – 272 с.
4. Шевелєва Л.А., Дудка О.О. Український правопис. Практикум: Навч. посібник / За ред. проф. А.О.Свашенко. 2-вид. , доп. – Х.: Парус, 2004. – 464 с.
5. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посібник. – К.: Вища шк.,2006. – 326 с.
6. Шкурятяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: Навчальний посібник. – К., Вища шк., 2007. – 823с.
7. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. /І.П. Ющук. –К.: Рад. шк., 1989. – 288 с.

Тема № 6. Правопис складних слів. Розділові знаки у складносурядному та складнопідрядному реченні.

План

- 1.Правопис складних іменників.
- 2.Правопис складних прикметників.
- 3.Розділові знаки у складносурядному реченні.
- 4 Розділові знаки у складнопідрядному реченні.

Література

- 1.Бондар О. І. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексика. Лексикологія: Навчальний посібник. – К.: Академія, 2006. – 367с.
- 2.Омельчук С.А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: Навч. посібник. – К.: Грамота, 2009.- 224 с.
3. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В.В.Різуна. – К.: Либідь, 2003. – 272 с.
4. Шевелева Л.А., Дудка О.О. Український правопис. Практикум: Навч. посібник / За ред. проф. А.О.Свашенко. 2-вид. , доп. – Х.: Парус, 2004. – 464 с.
5. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посібник. – К.: Вища шк.,2006. – 326 с.
6. Шкурятяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: Навчальний посібник. – К., Вища шк., 2007. – 823с.
7. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. /І.П. Ющук. – К.: Рад. шк., 1989. – 288 с.

Тема № 7. Особливості правопису дієслівних форм.

Пунктуація у безсполучниковому реченні.

План

- 1.Правопис букв **е,и** в особових закінченнях дієслова.
- 2.Правопис дієприкметників.
- 3.Правопис дієприслівників.
- 4.Пунктуація у безсполучниковому реченні.

Література

- 1.Бондар О. І. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексика. Лексикологія: Навчальний посібник. – К.: Академія, 2006. – 367с.
- 2.Омельчук С. А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: Навч. посібник. – К.: Грамота, 2009.- 224 с.
3. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В.В.Різуна. – К.: Либідь, 2003. – 272 с.
4. Шевелева Л.А., Дудка О.О. Український правопис. Практикум: Навч. посібник / За ред. проф. А.О.Свашенко. 2-вид. , доп. – Х.: Парус, 2004. – 464 с.
5. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посібник. – К.: Вища шк.,2006. – 326 с.
6. Шкурятяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: Навчальний посібник. – К., Вища шк., 2007. – 823с.
7. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. /І.П. Ющук. –К.: Рад. шк., 1989. – 288 с.

Модуль самостійної роботи

Тема № 1. Правопис букв, що позначають подвоєння та спрощення приголосних.

План

1. Подвоєння приголосних як фонетичне явище (подовження), як морфологічне (збіг приголосних на межі морфем), як результат асиміляції за місцем та способом творення.
2. Випадки, коли у слові не відбувається подовження.
3. Спрощення в групах приголосних –**стн-**, **-стл-** , **-ждн-** , **-здн-** , **-зкн-** , **-скн-** , **-слн-**.

4. Випадки, коли не відбувається спрощення приголосних на письмі.

Література

1. Бондар О.І. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексика. Лексикологія: Навчальний посібник. – К.: Академія, 2006. – 367с.
2. Омельчук С.А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: Навч. посібник. – К.: Грамота, 2009.- 224 с.
3. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В.В.Різуна. – К.: Либідь, 2003. – 272 с.
4. Шевелева Л.А., Дудка О.О. Український правопис. Практикум: Навч. посібник / За ред. проф. А.О.Свашенко. 2-вид. , доп. – Х.: Парус, 2004. – 464 с.
5. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посібник. – К.: Вища шк.,2006. – 326 с.
6. Шкурятяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова; Модульний курс: Навчальний посібник. – К., Вища шк., 2007. – 823с.
7. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. /І.П. Ющук. –К.: Рад. шк., 1989. – 288 с.

Практичне завдання

Дивись у навчально-методичному посібнику «Організація і зміст самостійної роботи студентів з філологічних дисциплін: Навчально-методичний посібник для студентів денної, заочної та екстернантної форм навчання / За ред. Нагрибельної І.А. – Херсон: ПАТ «ХМД», 2011. – 185 с. С.8-9.»

Тема № 2. Вживання великої літери.

План

1. Велика літера на синтаксичній основі.
2. Велика літера на семантичній основі.
3. Велика літера в абрєвіатурах.
4. Велика літера у прикладці.

Література

- 1.Бондар О.І. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексика. Лексикологія: Навчальний посібник. – К.: Академія., 2006. – 367с.
- 2.Омельчук С.А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: Навч. посібник. – К.: Грамота, 2009.- 224 с.
3. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В.В.Різуна. – К.: Либідь, 2003. – 272 с.
4. Шевелева Л.А., Дудка О.О. Український правопис. Практикум: Навч. посібник / За ред. проф. А.О.Свашенко. 2-вид. , доп. – Х.: Парус, 2004. – 464 с.

5. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 2006. – 326 с.

6. Шкурятяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: Навчальний посібник. – К., Вища шк., 2007. – 823с.

7. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. /І.П. Ющук. –К.: Рад. шк., 1989. – 288 с.

Практичне завдання

Дивись у навчально-методичному посібнику «Організація і зміст самостійної роботи студентів з філологічних дисциплін: Навчально-методичний посібник для студентів денної, заочної та екстернатної форм навчання / За ред. Нагрибельної І.А. – Херсон: ПАТ «ХМД», 2011. – 185 с. – С.17.»

Тема № 3. Правопис службових частин мови.

План

1. Правопис складних прийменників разом, окремо, через дефіс.
2. Правопис часток разом, окремо, через дефіс.
3. Правопис частки **не** з різними частинами мови.
4. Правопис складних сполучників.

Література

1.Бондар О.І. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія.

Орфографія. Лексика. Лексикологія: Навчальний посібник. – К.: Академія., 2006. – 367с.

2.Омельчук С.А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: Навч. посібник. – К.: Грамота, 2009.- 224 с.

3. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В.В.Різуна. – К.: Либідь, 2003. – 272 с.- **С.84-91.**

4. Шевелева Л.А., Дудка О.О. Український правопис. Практикум: Навч. посібник / За ред. проф. А.О.Свашенко. 2-вид. , доп. – Х.: Парус, 2004. – 464 с.

5. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 2006. – 326 с.

6. Шкурятяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: Навчальний посібник. – К., Вища шк., 2007. – 823с.

7. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. /І.П. Ющук. –К.: Рад. шк., 1989. – 288 с.

Практичне завдання

Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В.В.Різуна. – К.: Либідь, 2003. – 272 с.- **С.86, вправи 62 (3,6,5,10,11); 63; 65.**

Тема № 4 Орфографічний аналіз тексту.

План

1. Поняття «текст». Види текстів.
2. Орфографічний та пунктуаційний аналіз текстів.

Література

1. Бондар О.І. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексика. Лексикологія: Навчальний посібник. – К.: Академія., 2006. – 367с.
2. Омельчук С.А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: Навч. посібник. – К.: Грамота, 2009.- 224 с.
3. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В.В.Різуна. – К.: Либідь, 2003. – 272 с.
4. Шевелева Л.А., Дудка О.О. Український правопис. Практикум: Навч. посібник / За ред. проф. А.О.Свашенко. 2-вид. , доп. – Х.: Парус, 2004. – 464 с.
5. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 2006. – 326 с.
6. Шкурятяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова; Модульний курс: Навчальний посібник. – К., Вища шк., 2007. – 823с.
7. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. /І.П. Ющук. –К.: Рад. шк., 1989. – 288 с.

Практичне завдання

Дивись у навчально-методичному збірнику «Організація і зміст самостійної роботи студентів з філологічних дисциплін: Навчально-методичний посібник для студентів денної, заочної та екстернатної форм навчання / За ред. Нагрибельної І.А. – Херсон: ПАТ «ХМД», 2011. – 185 с. – С.19-21.»

Методичні рекомендації до практичних занять із дисципліни «Сучасний український правопис»

Мета кожного практичного заняття – засвоїти теоретичний матеріал: узагальнити, систематизувати лекційний матеріал; розвинути навички практичного засвоєння матеріалу, уміти володіти ним на всіх мовних і мовленнєвих рівнях. Особлива увага приділяється роботі над розвитком творчих здібностей студентів у володінні словом.

Розпочати виконання практичних занять необхідно з усвідомленням теми та плану його. Наступний етап – аналіз теоретичного матеріалу, опрацювавши літературні джерела, вказані у плані практичного заняття.

Особливу увагу приділити лекційному матеріалові. Додаткові повідомлення з даної теми занотовувати у зошиті; виконати роботу над словами – термінами, вивчити їх. Якщо у процесі підготовки зустрічаються незрозумілі значення тих чи інших термінів, скористайтеся тлумачним словником або словником іншомовних слів, окремі джерела можна опрацювати, складаючи тези або окремі виписки.

Після опрацювання теоретичного матеріалу переходьте до виконання практичних завдань, що допоможуть вам поглибити знання з певної теми, привести знання в систему, розвивати творчі здібності.

Питання до підсумкової контрольної роботи

1. Орфографія. Орфограма, типи їх. Орфографічне правило.
2. Принципи правопису.
3. Пунктуація. Принципи пунктуації.
4. Правопис букв на позначення дзвінких та глухих приголосних.
5. Правопис слів іншомовного походження.

- написання *и, і, е, ї* в словах іншомовного походження;

- подвоєння приголосних, м'який знак, апостроф у словах іншомовного походження;

6. Правопис іменників.

- правопис закінчень *а(я), у(ю)* в іменниках 2 відміни чоловічого роду;
- правопис букв *о, е* у закінченнях орудного відмінка іменників 1,2 відмін;
- правопис букв *о, е, ю* у кличній формі.

7. Правопис прикметників.

- правопис букв *и, і* у відмінкових закінченнях прикметників;
- правопис прикметникових суфіксів *-ев, -ов, -ен, -енн*.

8. Правопис складних іменників та прикметників через дефіс, разом, окремо.

9. Правопис дієслівних форм.

- правопис букв *е, и* в особових закінченнях дієслів;
- правопис відмінкових закінчень дієприкметників;
- правопис суфіксів пасивних дієприкметників.

10. Правопис прислівників разом, окремо та через дефіс.

11. Правопис службових частин мови.

12. Тире у простому двоскладному реченні.

13. Пунктуація при однорідних членах речення.

14. Розділові знаки при відокремлених членах речення.

15. Пунктуація у складному реченні.

